

САНА ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУБУУ
ХАЬЫАТА

ХАЬЫАТ
1993 СЫЛ АЛТЫННЫ
45 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 129 (8237). ★ 1997 сыл сэтгэний 18 күнэ. Ойгурунньук. ★ Сыаната — 1084 солкуобай.

● СИР РЕФОРМАТА

КИЛИЭП АҢАРЫН ТӨЛӨӨ ДА, ӨЛБҮГЭ СИРДЭНИЭН

Сир реформатын мыты үбүс түһүмүдүр үктэнибит. Бу республика улуустарыгар, мыты сиригэр араас таһымнаахтык барар. Чол, коллективнай хаһаайыстыбаларынан ту-туһан олорор улуустарга сир түнэтти олус ырааһык, ырыһылаахтык быһаарыллан кэллэ. Оттон билиги курдук чааһынай б"с би-лин баһылар улууһугар бадалаах киби барыта өлбүгэ сирдэннэ. Билигин ону хаһаайыһыга үбү-саас тухары туһаныыга бизнэс туһунан сүрүн докумуону — субдизагностибонн туттарыы хампааньыта мытыла турар. Бу дымаала ме-ханическай, сурук-бичик өттө.

Кылабыһыа, сир хаһаайыһыа. Ол эрээ-ри сир туһаныы тэрээһинэ хонтуруолланар. Ол турута хайдаһый? Бу туһунан улуус сиргэ комитетын председатели М. Н. Лоскунов кыт-та кэпсэтиибитин мантан аллара билсин.

— Михаил Иванович, сир комитетын үлэтигэр, ре-форманы мытыыга быһыл туох уларыһынар баал-лары, ханын хайыска тутуһулары?

— Сир реформата салты мытылар. Маныаха өссө 1992 сылтан Сир реформатыгар уонна сир ресурстарыгар СР государственной комитета уонна улуустарга киби подразделениелара тарыллан үлэ-динбит. Ону сэргэ 1996 сыл сэтгэний 19 күнүсүдү «Землеустройство уонна землеустроительнай сулуусуа туһунан» СР Сокуонун сайытарабыт. Чочу улуусуугар каллэххэ, быһыл сир саппаас фондатын чуолкайдааны, тарыны мытылар, маны таһынан сир кедьүүстөөхтүк туһаннарар сыалтан ону наадыааччыларга үлэрин салты барар. Ба-лары сэргэ быһыл СР Президени муус устар 8 күнүсүдү «Олохтоох байыи сайыһыны тарыны туһунан» Ыйааһын олоххо киллэрингэ, ол эбэтэр нэһиликтэр ырааныссаларын бигэрэтигэ үлэ-лэбэт. Маны билигин баар ырааныссаларынан юридическайдык бигэрэтир. Ону таби өйдүөхтөө-хт.

— Сир тэрээһинээхтик туһаныы быдырмын үбү-дүйэ, 230 сыла бэлиэтэммитэ. Билигин сир рефор-мата барарынан, дыону сирдэбин хайыскагытар туох уларыһы кириде диң сайыһыны?

— СР Президени 1996 сыл муус устар 22 күнү-сүдү 1370 №-дөөх Ыйааһынан уһайба сирэ, сад, дааха, гараж уонна оттуур ходоһа участвитара гражданирга бас билигэ бериллэр буоллулар. Си-ри бас билигэ ылыы бири уратытынан сир нэ-һиликтэбэе хаалдарыаххын, атыылааххын сөп. Улуус олохтоохторо оттуур ходоһаларын, уһайба сирдэрин бөддьүө суох туһаныыга ылан туралла-рын биллэбит. Оттон бадалаахтар сирдэрин бас би-лигэ ылаахтарын сөп.

— Сир бас билигэ бизнэс, элбүтэ сирдэбин дымаала бири өттө. Оттон сир туһаныы хайдах хонтуруолланар, тоһторү ылыы чакчадара бааллар дуо?

— «Землеустройство уонна землеустроительнай сулуусуа туһунан» Сокуон III-с чааһынан сир туһаныына, сир харыстааһыны хонтуруоллааһын функцията билиги сулуусуабытыгар сүктэриллэн ту-рар. Ошон комитет сир түнэтэр эрэ буолбатах, түнэттү сирбит хайдах туһаналларын хонтуруол-луубут. Маныаха анал комиссиялаахпыт. Сир кедьүүбө суохтук, сыалынан туһамат дьонтон, та-риктэлэртти даһаны сирдэре быдылар, админис-тративнай эппиэһэ эмнэ тардылаллар. Онуулар суох буолбатахтар. Сирдэре саппаас фондаа ылыл-лар уонна наадыааччыларга бериллэр.

— Эһилибитин курдук, сир-уот түнэттэлэн бүттө,

хаһаайыһынанна, баһына, ходоһа үксэ баһынайдар-га, ол эбэтэр чааһынай бас билигэ, берилиннэ. Дьэ, маныаха сир оноруу, кедьүүһүн үрдэти со-руга турар. Онуоха комитет оттууттан туох үлэ ыт-тыллыан сөбүй, мытылларый?

— Бу саамай ырыһылаах бопуруоспут. Ити ды-баллар сир нолуокуттан кириэр үп эргийэн кэлэп туһаныларыттан тутулуктаахтар. Холобур, миэс-тэттэн ытылар нолуок 40 ырыһыана нэһилик сир кытта үлэтигэр, материалнай-техническэй хааччыллыгытар барыахтаах. Улуус сиртөн ытыл-лар нолуокун сыллаабы быһаанын 122 ырыһыан толорбута. Итинтэн 63 ырыһыана республикада ба-рыахтаах, 37 ырыһыана улууска хаалан туһаныл-лаахтаах. Маныаха быһааны толорбут иһин нолуок кырата бөрт. Бири сентар сиртөн сыллаабыта 3,5 тыһ. солк. Бу бири киһиэп сыанатын аңара. Ол кэпсэтир нолуоктан кирибит үп-харчы туох дуо-наах буолуой? Сыллаабы нолуок хомуллан, билиги улууска 391 мөл. солк. тэһнэстэ. Ол да иһин про-мышленнай улуустар нолуоктан кириэр үбү бэйэ-лэригэр тутан хааллар сатыллар. Кырдык, но-луок улаата иһиннэ сир онорууга аһаан үп-харчы кэлэр атын суола суох. Ошонөөр 1994 сылтан ку-руо оһоһууттар барыланхтөөх үп-харчы кэпсэ-тохтоон турар. Аны, «Землеустройство уонна зем-леустроительнай сулуусуа туһунан» СР Сокуонун 19 ыстатыһынан 2-с пунуктар көрүлэринэн, нэһи-ликтэрдээки землеустроительлар нэһилик дыбалта-тын штатнай расписанкатын иһинэн кирибит үлэит буолуохтаах этилэр. Ол суох, туэтаах Сокуон толо-руллубат. Дингэр, бу үөһэ ахтылар үлэлэри мы-тыыта тутуах үлэһиттэн нэһилик землеустроитель буолар. Хомоһуох иһин, иһилэр хантан-хайдах хампааналлара билигин да быһаарыллыбыкка кэл-лэ. Иһилинэн, элбэх техническэй үлэлээхтэр. Ол-бу араас кумааһы, докумуон барыта иһилин толорул-лар. Маныаха суруйар кумааһыттан садалаан, эгэ атын да бытархай инвентарынан хааччыллыы ту-һунан итэ да барылыбат. Билигин өссө, бу рефор-ма барарынан даһаны, хас биридин сир характерис-тика — кадастра оһоһулар. Маны сир реформа-тын үбүс этабар, түһүмүдэр киридибит. Ошон сир бары характеристиката түмүлэн Дьохуоскайга компьютерга «банк даһнык» диэнгэ кириэхтээх. Киһигэ иһиник, Сайды иүүскэ бизнэс киһигэр тыа сиригэр хаалыы эргичи улахан.

Сир реформатын мытыы курдук улахан, киһи өрүттээх дыбал туһунан комитет председатели кытта кэпсэтиибит иһиник хобдохтук түмүтэннэ. Сир курдук сүрүн капиталы бас билэр, дыһайар дьон, дьэ, киһилэр буолуо этилэр саамай баай дьон диэн. Буолар да өбит. Саамай сыаналаах сир ди-бит эрээри, саймай босхо туһанарбыт эмнэ сир буо-ларыгар тахсар. Сентар сир бири киһиэп сыанаты-гар тийбэт төлөбүрдээх. Ол да иһин өбит сиргэ сыһаммыт молтоҕо, баардым көрбөлүт, сүөһүгэ төбистэрэбит, ходоһаны, баһыны таах хаалла-рарбыт.

Кэпсэттэ С. СЕМЕНОВА.

АЙАР ТҮМСҮҮ ЧИЛИЭННЭРИНИН КӨРСҮБҮҮ

Улуус дыбалтаһын баһылытын солбуһааччы Е. Н. Ермолаева «Чурапчы» айар түмсүү сөбүтүн пред-седатели М. А. Герасимованы, түмсүү чилиэннэ-рин кытта көрсүстэ. Оһио үүс-уран айымныыны су-руйар автордар, мелодистар бу холбоһуктарын үлэтэ уонна кыһалбалара таарыһанылар.

Администрация Чурапчинского улуса

РАСПОЯЖЕНИЕ

№ 498

14 ноября 1997 г.

Об организации отчетов правоохранительных
органов перед населением улуса

В связи с началом организации отчетов правоохранительных органов РС(Я) перед населением по месту дислокации улусных ОВД «Об итогах оперативно-служебной деятельности за 1997 г.», с целью их своевременного и качественного проведения, распорядился:

1. Главам сельских администраций организовать оповещение населения о предстоящем мероприятии согласно утвержденного графика проведения отчетов.

2. Использовать с целью широкого охвата насе-ления улуса средства массовой информации.

ГРАФИК

организации выездов в населенные пункты
улуса группы правоохранительных органов для
отчета об итогах оперативно-служебной
деятельности за 1997 г.

Первая колонна — сельские администрации, вто-рая — дата выездов:

Кытанахская	17 ноября
Кылинкахская	17 ноября
Хатылынская	18 ноября
Болтогинская	18 ноября
Алагарская	20 ноября
Бахытская	20 ноября
Мугудайская	24 ноября
Телейская	24 ноября
Окулулская	25 ноября
Соловьевская (Хахылах)	26 ноября
Хонтогинская (Мельджехси)	26 ноября
Хадарская	27 ноября
Халхытская	27 ноября
Чаньская	27 ноября
Сыланская (Улахан Кюель, Бэра)	28 ноября
Чурапчинская	30 ноября

Глава администрации улуса А. А. ШАДРИН.

ПРОФСОЮЗ ҮЛЭҢИТТЭРЭ СҮБЭЛЭБЭЛЛЭР

Сотурутаабыта улуус оскуолаларын уонна уһу-лааннарын үлэһиттэрин профсоюзтарын председате-лэрин мунньага буолан ааста. 1996-1997 сс. үөрөх дыһыгар үөрөх үлэһиттэрин профсоюзун улуус-таабы комитетта туох үлэни-хамнаһы мыһытын ту-һунан комитет председатели Давыдов Егор Инно-кентьевич отчуоттаата. Отчуот түмүгүнэн элбэх боп-пуруостар бериллэннэр эппиэттэнилэр, профсоюз-най үлэ итэһэстэригэр, иһиник соруктарга туһаанан этилэр оһоһулуһулар.

Алтынньы ыйга мытыллыбыт Саха Республикатын профсоюзтарын федерациятын сөбүтүн мунньаһын түмүгэ уонна ити түмсүүтэ ылыныллыбыт быһа-рыттан үөскээн тахсар соруктар дьүүлэһилинил-лэр. Мунньах кыттылаахтара «Учуутал туһунан сокуон» ситэ үлэлэбэтин, коммунальнай өһө төлө-мөтүн, тарифнай сетка улааттааһына оһунан хаал-ларыллыбытын, араас инстанционаларга туруорулу-бут көрдөһүүлэр, суруктар туох да хайсаалыны та-һарбатахтарын туһунан республика үөрэтин үлэ-һиттэрин профсоюзун улуустардаабы комитеттарын председатели СР государственной мунньаһар (Ил Түмэһигэ), Правительствоһыгар мыһыт су-руктары биһириниллэрин биллэрдилэр.

Бу түмсүүтэ кыттылыы ылбыт үөрөх управлене-тин начальнига М. А. Нинафоров үөрөх-ниһи сис-тематыгар улууска билигин баһыһыһыны били-һиннэрдэ. Миэстэбэ профсоюзнай тарилталар аһар специалистара, кыаммат үлэһиттэргэ болломтону ууралларыгар, көмө (подсобнай) хаһаайыстыбаны тарикэллэригэр, оскуола салалтатыгар бары өттү-нэн көмө буолалларыгар эттэ.

Мунньаха СР Государственной Мунньаһар (Ил Түмэһигэ) депутатка кандидатынан туруоруллубут М. Д. Гуляев кандидатуратын өйүүр туһунан боп-пурос киллэрилиннэ. Кэпсэтиһэн түмүгэр бу кан-дидатураны өйүүргэ, улуус оскуолаларын, уһулаан-нарын профсоюзнай тарилталэригэр дьүүлэһиһгэ таһаарарга быһаарыллыһа.

«СО» корр.

Көрсүбүү түмүгүнэн ахсынны 9 күнүгэр Чурап-чы сэтэһиһэтигэр айар түмсүү 1996 сыл олунньу ыйыттан ыла мыһыт үлэтин отчуоттуур уонна түм-сүү саһа сөбүтүн талы мунньага мытыллара быһаанна.

Ити күн иһэһити мелодистар, литератордар киһи программалаах концерта буолуо.

П. СЫРОВАТСКАЯ.

Автор суруулар-тикчалар
самар редакциясы "Советтиктер"
машык-кон түрүндө буулдотот
Суруулар-тикчалар-тикчалар
машык-кон түрүндө буулдотот
машык-кон түрүндө буулдотот
машык-кон түрүндө буулдотот